

סוכה פרק ראשון סוכה

עין משפט נר מצוה

בד א מ"י פ"ד מהל' סוכה הל' יג ע"ש
 ז"ל כ"י מ"ג פ"ד:
 בה ב מ"י שם וסג עשין
 כ"ג ע"ש ע"ש שם
 ומ"י פ"ד מהל' מנחת
 מת הל' ג:
 בו ג מ"י פ"ד מהל' סוכה
 הל' יג וסג ע"ש שם ספ"ג:
 כו ד מ"י פ"ה שם הל' סוכה
 ג ע"ש שם ספ"ג:
 ה:
 כה ח מ"י פ"ד שם הל' סוכה
 יד ע"ש שם ספ"ג:
 ה:
 כז ח מ"י שם ע"ש שם ספ"ג:
 ז ט מ"י שם ע"ש שם ספ"ג:
 ח ט מ"י שם הל' טו ע"ש שם ספ"ג:
 ט ע"ש שם ספ"ג:

רבינו חננאל (המשך)
 ובטלן, מכלל דסתמא לא בטלי. היתה גבוהה מבי' אמה והוצי' יורדין לתוך כ' רואים אג צילתן של הוצי' הללו מובי'ן מחמתן. כשרה, ודחשיבין אלו ההוצי' תוך הן הסכך. היתה גבוהה עשרה טפחים והוצי' יורדין לתוך עשרה טפחים. (ל) דחה רבא דברי ר' יוחנן דירה כרוחה היא ופסולה. היתה גבוהה מעשרים [נאמן] ובה בה איצטבא כנגד דופן האמצעי' על פני כל הסוכה, ויש בו האיצטבא וזו האיצטבא מן הצד, אם יש משפת איצטבא ולכותל ד' אמות פסולה, פחות מיכן כשרה. מאי קמ"ל דופן עקומה, הנינא בתי שנפחת וסיכך על גבי אמה אם יש בין כותל לסיכך ד' אמות פסולה. ודחינן שאני התם משום רבדוכתי' דופן מעלי' היא, דפחות מכ' אמה היא, אבל הכא שוה הדופן גבוה יותר מכ' אמה, ולגבי זו הסוכה דופן פסולה. היא אימא לא, קמ"ל. היתה גבוהה מעשרים אמה ובה בתוכה באמצעי' האיצטבא, אם יש משפת האיצטבא ולכותלי הסוכה פחות מבי' אמה, ולגבי זה דופן פסולה. ואתא לאשמעינן רבנן דפון עקומה ודפון פסולה. היתה פחותה מי' וחקק בתוכה להשלימה לי' טפחים, אם יש משפת חקק ולכותל ג' טפחים [פסולה].

(א) נחלה דחסר דבני דבני ע"ל וסג רבא לוי מנימר דלס חמת מרובה מלמס כשריה ודחה רבא וכו'.

ואע"ג דבמליניהו במלח דעתו אצל כל אדם. לא דמי לארנאי דפ' חלון (ערוזין דף עט). דאיכא למאן דלמנר דאפילו ארנאי מבטל איניש: **ב**רית שמילאהו תבן או צרורות וביטלו במלך. כך היא הגירסא בכל הספרים כאן ובפרק חלון (שם דף עט): דמיייתי לה אמתניתי' דמריך דמריך שבין שתי חצירות מלל קש או תבן מערבי' שנים ואין מערבי' אחד מלל עפר או מלל צרורות מערבי' אחד ואין מערבי' שנים והיא משנה במסכת אהלות פט"ו ולא כחז שם תבן מלל עפר או צרורות ומשום דמיייתי לה הכא ובצירוי' אמתן טעו להגיה הספרים תבן במקום עפר ולא גרסינן נמי במסכת אהלות וציעלו צל אלל טומאה בזקעת ועולה וטומאה בזקעת ויורדת והיא היא דהא דהא תליא אלל שדך הש"ס לקרר משניות של סדר טהרות כשמציאם ואין [לומר] דהך דמיייתי [הכא] צרימא היא דאין לו להציא מן הצרימא כיון שיכול להציא מן המשנה וזה לשון המשנה בית שמילאהו עפר או צרורות וציעלו וכו' כרי של תבואה וכל של צרורות אפי' כגלו של עכן אפילו טומאה צד הכלים טומאה בזקעת ועולה בזקעת ויורדת פי' לפי שהם מצוטלים והא דקאמר תבן ואין עמיד לפנותו ועפר סתם מחלוקת רבי יוסי ורבנן אע"ג דמתניתי' דאהלות לא איירי רבנן כיון דתבן מבטל מ"ש הוא דידע להי' כיון דנעפר וצרות מרכי רבנן ציעלו כ"ש בתבן וכן פרק חלון (שם עט). קאמר מאן תנא אהלות רבי יוסי היא ופרקי' אי רבי יוסי איפכא שענינן ליה צין אמתן צין אצרות פריך מטעמא דפרישית אע"ג דלא קמי' תבן צמתי' דאהלות והא דפשיטא לן הכא דתבן וציעלו והו' מעוטא אפי' לרבנן דייק לה מדקמי' צמתי' דאהלות אפילו כרי של תבואה דמהני ציעלו כ"ש בתבן והא דקאמר עפר סתם מחלוקת רבי יוסי ורבנן הו' מצי למימר דנעפר ואין עמיד לפנותו נמי פליגי לרבנן לא ציעלו אלל א"כ ציעלו ואין עמיד לפנותו לאו היינו ציעלו כדמוכח הכא אלל

מסור ר' יוסי נקט עפר סתם דאפילו בתבן עמיד לפנותו ועפר סתם מחלוקת: **והוצי' יורדין בתוך כ'.** וא"ת כשנלמו מרובה מחמתו אמאי כשרה הא' קלסת היו הוצי' ונפלין כדלשכחן דצירוי' (דף ג). גבי מקל' סכך בתוך כ' ומקל' סכך למעלה דפסלינן הסוכה דכי קלסת לה הו' לה חמתה מרובה מלמלה ועל כורחין פי' לפי שלא יוכל להתקיים הסכך בתוך עשרים דמתמת קלישותו יצא הרוח ויפזר או יפול דאין דפוש אפילו היה מתקיים כך הוה ליה חמתו מרובה שזה לא היו מכשירין סכך של מעלה מכ' הוה ליה סכך פסול *מטרף צדי סכך כשר ויש לומר דהכא יש לנו להכשיר יותר שיש רוב הוצי' ורואינן לה הנתקיים בקל כך אם היה שם דבר הסומכת: פחות

מסור ר' יוסי נקט עפר סתם דאפילו בתבן עמיד לפנותו ועפר סתם מחלוקת: **והוצי' יורדין בתוך כ'.** וא"ת כשנלמו מרובה מחמתו אמאי כשרה הא' קלסת היו הוצי' ונפלין כדלשכחן דצירוי' (דף ג). גבי מקל' סכך בתוך כ' ומקל' סכך למעלה דפסלינן הסוכה דכי קלסת לה הו' לה חמתה מרובה מלמלה ועל כורחין פי' לפי שלא יוכל להתקיים הסכך בתוך עשרים דמתמת קלישותו יצא הרוח ויפזר או יפול דאין דפוש אפילו היה מתקיים כך הוה ליה חמתו מרובה שזה לא היו מכשירין סכך של מעלה מכ' הוה ליה סכך פסול *מטרף צדי סכך כשר ויש לומר דהכא יש לנו להכשיר יותר שיש רוב הוצי' ורואינן לה הנתקיים בקל כך אם היה שם דבר הסומכת: פחות

ואע"ג דבמליניהו במלח דעתו אצל כל אדם ואין ציעלו יעטרך לפנותו כל ימי המג ומיניה לא ציעלו ממס צפוי: או עפר. נתן צו סתם ואין ידוע אם עמיד לפנותו אם לאו: מחלוקת ר' יוסי ורבנן דא ציעלו צפוי ולרבנן לא ציעלו והא דנקט עפר סתם משום כמו דר' יוסי דאפי' סתם דלא ידע אי עמיד לפנותו אי לא אמר דציעלו אלל תבן ראו לזהמה ולהסקה או לטיע הלך סתמיה לא ציעלו אפילו לרבי יוסי: הכי גרסינן בית שמילאהו סתם או צרורות וציעלו. ולענין אהלות תבן דטומאה שיש לה אהל חלל טפח אינה בזקעת למעלה מן הגג אלל טומאה רלוזה שאין לה חלל טפח הימנה לגג שכנגדה עד לרקיע עמא דבזקעת ועולה וכן הלכה למשה מסיני. והלך בית שיש צו מת או כוית מן המת ומילאהו תבן או צרורות וציעלו ומיין רלוזה וזקעת אלל לא ציעלו הו' כמאן דפנייה ויש לה חלל: סתם ואין עמיד לפנותו הו' כסתם עפר וציעלו. ופליגי צין אמתן צין אצרות דלרורות דלרורות היינו עפר וקאמר מ"ק דלרין ציעלו ואל' ר' יוסי תבן אם ידוע שאינו עמיד לפנותו הרי הוא צעל מאליו וצרות אפי' סתמה דלא ידע אי עמיד לפנותו אי לא סתמה צעל אלל א"כ ידוע דעמיד לפנותו דהיא הו' כסתם תבן ולא ציעלו. אלמא דתבן וציעלו עפר וציעלו כולה מודו דציעלו תבן סתם ועפר ועמיד לפנותו דכולי עלמא לא ציעלו תבן ואין עמיד לפנותו ועפר יוצא צו או אפי' עפר סתם מחלוקת דלרבי יוסי פליגי: והוצי' של סכך רששיהן המלוין: אם נלמס. של אמתן הוצי' מרובה מחמתה אי הו' דמנינן עשרים מהן ולמטה: סדר אצני למימר. דכי היכי דבגובה לא ממעטי להכשיר היכא שמתן מרובה מלמלתן צממוכה נמי לא ממעטי לפסול ואם חמתן מרובה מלמלתן כשרה: דופן האמצעי.

דקתם סוכה צת שלשה דפנות כי מתניתי' והרביעי' היא כולה פתח: על פני כולה. שמגיעין צ' ראשי האיצטבא לצי' דפנות שיעור הכשר סוכה קטנה שבעה טפחים ומשהו דהיינו ראשו ורובו ושלוש: כשרה. כל הסוכה שיש לה ג' דפנות והיא הכשר סוכה אפי' מן האיצטבא והאלה דמנינן חללה מראש האיצטבא ומעלה וממלא דופן אמצעי כולו כשר ודפנות האצטבא צרבת האיצטבא הוכשרו זה הרי כאן סוכה קטנה כשרה ואלה דמנינן לקמן (דף יט). פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה ומפרשינן ליה אם יש הכשר סוכה צידה ועוד יש כסוכה משם והאלה פסל היינו סכך העשוי בפסולת גורן ויקב שזהו דרכן ליעשות ויוצא מהכשר סוכה שאין לו הכשר דפנות נידון כסוכה הלכך כל הסוכה כמות שהיא גדולה כשרה: מן האד. כגון אם צנה האיצטבא על פני אחד מדפנות האצטבא: אם יש משפת איצטבא ולכותל. השני שהרחיקו ממנו ד' אמות: פסולה. דלא דכשרו צאצטבא זו אלל שמי צאצטבא זו אלל שמי הוכשר על ידה דק"ל (לקמן דף יט): הלכה למשה מסיני דמכשירי סוכה לו: **פחות מו' אמות כשרה.** שאף הוא הוכשר על ידה דק"ל (לקמן דף יט): הלכה למשה מסיני דמכשירי סוכה לו: פחות מו' אמות חסר משהו ורואין סכך העליון המחוזר לדופן הרחוק כאילו הוא מן הדופן ועליו ועקום עד כנגד שפת האיצטבא. וכאן מודדין את גובהן משפת האיצטבא ולמעלה ואף על פי שמתחתיו נמשך כלפי חוץ הואיל וראשו אינו כלה ע"כ זהו גובה חללה והרי נתמעט חללה מתחתיו: צים שנפחת. גגו וגגין שלהם חלקים הן ושוין ולא משופעים ונפחת הגג בצממוכה: וסיכך. בסכך כשר על פי הפחת וממלא סכך הכשר מופלג מן הדפנות לכל זד: **פחות מארבע אמות כשרה.** שדופני הבית נעשין לה דפנות והמקרה פסולה המפסקת צימתי' רואין אותה כאילו היא מן הדופן ונעקם הדופן עד כאן ואין כאן סכך פסול אלל דופן ומחוזר לסכך כשר: הסה הוא. דלמנר דופן עקומה משום דדופן דידה חוי לדופן דלינו גבוה מכשיעור ואין צריך לעקמו אלל כדי לקרבו לסכך: אלל הכא דלא חוי לדופן. ועקומתו משום דלימתי דופן דאין הוא לא אמר קא משמע לן: וחקק צה. גומא בצממוכה: כדי להשלימה לעשרה. כנגד הגומא וצרותה גומא הכשר סוכה צורוך ורומב: פחות

רבינו חננאל
 אע"ג דביטלן לא הו' מיטעו, במלח דעתו אצל כל אדם שאין אדם נזקק במקום שיש רוב רבנים, כרים וכסותו. תבן וביטלו הו' מיטעו וכל שכן עפר וביטלו, כגון שהסכים שלא ליטלו משם לעולם. תבן ואין עמיד לפנותו ועפר סתם מחלוקת ר' יוסי ורבנן, לוי יוסי בטל לרבנן לא בטל. דתנן בית שמילאו עפר [נ"א: הבן] או צרורות וביטלו, דייקין מינה מדקמי' וביטלן מכלל שאם לא ביטלו מפרש אלא בסתם אינן מבוטלים. ונתי עליה, ר' יוסי אומר תבן ואין עמיד לפנותו, הרי הוא כעפר סתם וביטלו. עפר ועמיד לפנותו, הרי הוא כסתם תבן ולא ביטלו. שמי תבן ואין עמיד לפנותו לתנא דידן וכן בטל, לוי יוסי בטל, וכן עפר סתם לוי יוסי בטל, לתנא דידן דקמי' צרורות

(א) וצרכות לה: פסחים
 [מ"ד]. (ב) עירובין ע"מ:
 אהלות פ"ד מ"ג,
 [מספתא] דאהלות
 פ"ד ה"ה עירובין ע"מ.
 (ד) לקמן ח"י.

מוסף רש"י

בית. שוממלת מת בחור ומלאהו עפר או צרורות וציעלו מבוטל הו' טומאה רלוזה שאין לה אהל לעמסה וזקעת ועולה עד לרקיע והמחלף על הגג טמא וכל טומאה צוקת לה אהל טפח בזקעת ועולה עד לרקיע כדלמנר כצרכות פסקו מי שמתו (עירובין ע"מ). לא ביטלו ע"כ. צעל ואין הטומאה בזקעת למעלה מן הגג, שיש לה אהל לפמסה עתיד לפנותו. מלאהו (שם ע"מ). תבן ואין תבן וידועין אנו שאינו צריך לו מכל מקום לא ציעלו בפירוט, הרי הוא כעפר סתם. כעפר שאין אנו יודעין אי עמיד לפנותו אי לא, דקמתייה ע"ל. עפר ועמיד לפנותו. וידועין אנו שפסולו דלאו סתמה תבן, הרי הוא כסתם תבן, שאין אנו יודעין אם יפסול או לא, דקמתייה לא ציעלו (שם). עקומה ריבין על גביו. גגו נפחת בצממוכה רחוק מן הדפנות לכל זד וסיכך על הפחת בצממוכה וממלא מקרה הבית, שאם פסולה משום תעשה ולא מן העשוי, המפסקת בין דפנות לסכך פתח, אם יש מן הכותל לסיכוך ד"א פסולה. דנדרבנן אמות לא נאמר למשה עפר דופן עקומה, אלל פחותה כשרה, הלכה למשה מסיני ורואין מקרה הבית כאילו היא דופן שעקם למעלה ואין כאן סכך פסול לפסול הסוכה ולא יסין חמת זה (לקמן ח"י).

רבינו חננאל

אע"ג דביטלן לא הו' מיטעו, במלח דעתו אצל כל אדם שאין אדם נזקק במקום שיש רוב רבנים, כרים וכסותו. תבן וביטלו הו' מיטעו וכל שכן עפר וביטלו, כגון שהסכים שלא ליטלו משם לעולם. תבן ואין עמיד לפנותו ועפר סתם מחלוקת ר' יוסי ורבנן, לוי יוסי בטל לרבנן לא בטל. דתנן בית שמילאו עפר [נ"א: הבן] או צרורות וביטלו, דייקין מינה מדקמי' וביטלן מכלל שאם לא ביטלו מפרש אלא בסתם אינן מבוטלים. ונתי עליה, ר' יוסי אומר תבן ואין עמיד לפנותו, הרי הוא כעפר סתם וביטלו. עפר ועמיד לפנותו, הרי הוא כסתם תבן ולא ביטלו. שמי תבן ואין עמיד לפנותו לתנא דידן וכן בטל, לוי יוסי בטל, וכן עפר סתם לוי יוסי בטל, לתנא דידן דקמי' צרורות